

Napadený rozsudek zjistil, že před budovou okresního úřadu, v níž je i četnická stanice, demonstroval zástup asi osmdesáti lidí proti odvodům do pracovních táborů;

že ze zástupu padly výkřiky: »Zaopatřte naše děti, to jsou koncentrační tábory, to je fašistické zařízení«;

že vrchní strážmistr B. vyšel ven se dvěma četníky a vybízel zástup k rozchodu;

na to padly výkřiky: »Pryč s četníky, jděte s bodly pryč«.

B. vyzval zástup jménem zákona, aby se rozešel, ale zástup se hnul proti četníkům, kteří museli ustoupiti ke vchodu.

Posléze uvedené výkřiky za oné situace byly nepochybně vybízením ke zprotivení se četníkům po rozumu § 279 tr. zák. Hnul-li se pak po této výzvě zástup — v němž byl v prvních řadách i stěžovatel — proti četníkům, uposlechnuv uvedeně výzvy, jak rozsudek zřejmě předpokládá, připojili se všichni účastníci zástupu, tedy i stěžovatel následkem onoho vybídnutí, k vybízitelům pro společné zprotivení se, a dopustili se tak všichni, tedy i stěžovatel, spoluviny na shluknutí podle § 280 tr. zák.

Poněvadž pak tato spoluvina je stejně trestná jako přečin shluknutí podle § 279 tr. zák., jímž byl stěžovatel uznán vinným, nemůže míti jeho zmateční stížnost úspěch, třebaže má pravdu, pokud námitkou, že nemůže býti řeči o tom, že stěžovatel tím, že se nevzdálil ze zástupu, vybízel více lidí ke společné pomoci nebo ke zprotivení se, zřetelně naznačuje, že nebylo zjištěno, že stěžovatel sám (nějakým svým výkřikem) vybízel k posléze uvedenému jednání. Předpokládáť zmateční stížnost, že obžalovaný byl zkrácen ve svých právech (§ 281, posl. odst. tr. ř.).

Zjištění rozsudku, že se stěžovatel na výzvu k rozchodu mohl vzdáliti, není v rozporu, nýbrž v souhlase s údajem svědka B., že lidé mohli odejiti ještě když vyklízeli ulici, poněvadž s počátku nebyla zatažena celá ulice a do stran mohl se každý (tedy i ti, kteří byli v prvních řadách) ze zástupu vzdáliti.

To nevylučuje okolnost B-em dále potvrzená a rozsudkem nehodnocená, že teprve v ulici u Střelnice, kde nastalo uvolnění, mohlo býti přikročeno ke zjištění hlavních vinníků (kteří sami byli v popředí davu a nejvíce křičeli).

Čís. 6329.

Ke vzájemnému poměru jednotlivých důvodů vylučujících trestnost podle § 6, odst. 1 a odst. 2, písm. a) zákona o ochraně cti.

K výkladu pojmu »teror« s hlediska průměrného čtenáře.

(Rozh. ze dne 23. února 1939, Zm I 70/39.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl zmateční stížnost soukromého žalobce MUDr. N. do rozsudku krajského soudu, jímž byli

obžalování MUDr. A. a MUDr. B. podle § 259, čís. 2 tr. ř. zproštění obžaloby vznesené na ně pro přečiny podle §§ 1, 2, 3 zákona čís. 108/1933 Sb. z. a n.

Z d ů v o d ů:

Zmateční stížnosti uplatňující důvody zmatečnosti podle § 281, čís. 4, 9 (zřejmě písm. a) tr. ř. nelze přiznati úspěch.

Podle rozsudkových zjištění je prokázán tento skutkový děj:

Při schůzi zastupitelstva lékařské komory pro zemi českou, konané dne 2. května 1937, pronesl soukromý žalobce mezi volnými návrhy návrh o »účasti lékařů na životních zájmech státu«, totiž navrhoval spolupráci lékařské komory s protileteckou obranou. MUDr. M. vysvětlil na to, že lékařům nařizuje takovou účast již zákon o obraně státu a že tudíž není třeba, aby lékařská komora nařizovala lékařům to, co je jim již zákonem uloženo. Obžalovaný Dr. A. poznamenal, že lékařská komora nemůže zasahovati do oboru, který nespadá do její pravomoci. Soukromý žalobce na to trval na svém návrhu a prohlásil, že by to (totiž zamítnutí jeho návrhu) svědčilo o nepřízni komory ke státu a že by to znamenalo útok na jeho životní zájmy. Výrok ten vyvolal neklid, ve schůzi se ozvaly hlasy odporu a obžalovaný Dr. A. jakožto president lékařské komory, předsedající oné schůzi zastupitelstva, označil projev soukromého žalobce za teror a prohlásil, že mu odpírá právo, aby rozlišoval občany na věrné a nevěrné ke státu.

Tento děj pojatý do protokolu o uvedené schůzi byl uveřejněn napřed ve »Věstníku čs. lékařů« a pak ve zvláštním otisku nadepsaném »Zprávy lékařské komory pro zemi českou«, jenž projev žalobcův podle této reproduce zněl takto, »že by zamítnutí jeho návrhu svědčilo o nepřízni komory k tomuto státu«.

V nahoře uvedeném výroku, jímž obžalovaný Dr. A. reagoval na zmíněný projev soukromého žalobce, a to hlavně ve výtce teroru, shledává napadený rozsudek ve shodě se stanoviskem žalobce uvedení, pokud se týče sdělení skutečnosti, která by mohla soukromého žalobce vydati v opovržení, tedy skutečnosti spadající pod skutkovou podstatu pomluvy podle § 2 zák. čís. 108/1933 Sb. z. a n. Přes to dospívá soud k zproštění nálezu jednak proto, že oba obžalovaní nepřicházejí prý v úvahu jako původci stíhané zprávy — obžalovaný Dr. A. mohl by prý odpovídati jen s hlediska §§ 4, 13 zák. č. 124/1924 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky čís. 145/1933 Sb. z. a n. — jednak proto, že obžalovaným nutno prý přiznati beztrestnost ve smyslu § 6, odst. 1 zák. o ochraně cti.

K odůvodnění posléz uvedeného názoru uvádí rozsudek, že projev soukromého žalobce, kterým se znažil prosaditi svůj návrh, obsahoval hrozbu, že ti, kdož by nehlasovali pro jeho návrh, jsou lidmi protistátního smýšlení a budou pokládáni za občany ohrožující zájmy státu, a že proto obžalovaný Dr. A. ve své funkci jako předseda schůze právem a věcně zhodnotil výrok soukromého žalobce přiléhavým výrazem teror,

zvláště když výrok ten vzbudil ve schůzi neklid a rozhořčení. Poněvadž obžalovaný Dr. A. při tom nepřekročil meze věcného posouzení, je podle názoru soudu beztrestný ve smyslu § 6, odst. 1 uved. zák.

Je jasno, že tu nalézací soud vychází z předpokladu, že obžalovaný Dr. A. pronesl stíhaný výrok při vykonávání práva ve smyslu uvedeného ustanovení, totiž práva policie příslušejícího předsedovi schůze a dále je zjevno, že soud při poslední větě rozhodovacích důvodů (»že nebyly překročeny meze věcného posouzení«) měl vlastně na mysli, že nebyly překročeny meze zmíněného oprávnění, když meze věcného posuzování přicházejí v úvahu jen při posouzení vědeckých, uměleckých a jiných podobných úkonů ve smyslu druhého případu § 6, odst. 1 uved. zák.

Argumentace nalézacího soudu jest ovšem bezpodstatná potud, pokud předmětem obžaloby vůbec není příběh ze dne 2. května 1937 (kdy totiž obžalovaný Dr. A. u výkonu zmíněného práva označil projev soukromého žalobce jako teror), nýbrž stíháno je jen otištění zmíněného výroku obžalovaného Dr. A. ve »Zprávách lékařské komory pro zemi českou«. O tom, zda obžalovaný Dr. A. tímto uveřejněním — za něž odpovídá podle předpokladu žalobce jako původce zřejmě proto, že při podpisu protokolu, tedy při jeho schválení, věděl, že bude tiskem uveřejněn — vykonával nějaké právo ve smyslu § 6, odst. 1 zák. o ochr. cti, rozsudek neuvažoval, ačkoli jen tato otázka by byla s hlediska uvedeného ustanovení směrodatná.

Přes to nelze zmateční stížnosti přiznati oprávnění, neboť tím, že nalézací soud vyslovil, že obžalovaný Dr. A. zhodnotil výrok žalobců právem přiléhavým výrazem »teror«, vyslovil ve skutečnosti, že se oběma obžalovaným podařil důkaz pravdy a že jsou tedy beztrestní ve smyslu § 6, odst. 2, písm. a) zmíněného zákona. A v tomto směru nutno rozsudku přisvědčiti.

Pokud jde o výklad pojmu »teror« v uvedené souvislosti, nutno především odmítnouti názor stěžovatelův, že slovo »teror« znamená veřejné násilí a že tudíž v souzeném případě jde o obvinění ze zločinu. S jediné směrodatného hlediska pojímání průměrného čtenáře nelze slovu »teror« v uvedené souvislosti ani rozuměti v technickém smyslu trestněprávního pojmu útisku podle § 1 zák. č. 309/1921 Sb. z. a n.

Nutno uvážiti, že po předchozích věcných námitkách Dr. M. a presidenta lékařské komory proti návrhu soukromého žalobce tento podle vlastního udání zmateční stížnosti prohlásil, »že by v tom bylo nutno viděti útok na životní zájem státu«, pokud se týče podle rozsudkového zjištění též, »že by to svědčilo o nepřizní komory ke státu«, při čemž první doznatý výrok, vytýkající aktivní agresivnost proti státu, by byl vlastně ještě silnější než druhý. Tu nelze pochybovati, že soukromý žalobce tímto způsobem — byť i bez výslovné hrozby — zastrašoval přítomné v tom směru, že členové hlasují třeba z věcných důvodů proti návrhu budou považováni za osoby nepřátelsky zaujaté proti státu a jeho zájmům, že tedy učinil na svobodu jejich rozhodování nátlak a že takto jejich svobodu omezoval, a to přes předchozí věcné vysvětlení, které mu dal Dr. M. a sám president lékařské komory. Takový postup naplňuje

bez pochyby pojem teroru v tom smyslu, jak tomuto výrazu rozumí průměrný čtenář. Nepochybil tedy nalézací soud, pokud — jak nahoře uvedeno — měl za to, že se obžalovaným podařil důkaz pravdy.

Za těchto okolností netřeba se ještě zabývatí vývody, jimiž zmateční stížnost napadá úvahy rozsudku o tom, zda obžalovaní jsou či nejsou původci stíhané zprávy ve smyslu § 1 zákona čis. 124/1924 Sb. z. a n. ve znění vyhlášky čis. 145/1933 Sb. z. a n., neboť i kdyby tyto vývody byly podstatné, nemohlo by to nic změnit na neúspěchu zmateční stížnosti.

Čís. 6330.

K §§ 81, 312 tr. zák.

Obecní strážník je oprávněn zastavit v katastrálním obvodu obce osobu podezřelou z polního pychu nebo polní krádeže a prohlédnouti obsah rance, který nese.

Přesvědčením podezřelé osoby, byť i mylným, že strážník proti ní zakročuje mimo uvedený obvod obce, je vyloučeno její vědomí o tom, že strážník je ve výkonu své služby, které je nezbytným předpokladem subjektivní skutkové podstaty § 81 i § 312 tr. zák.

(Rozh. ze dne 27. února 1939, Zm I 29/39.)

N e j v y š š í s o u d jako soud zrušovací vyhověl zmateční stížnosti obžalované do rozsudku krajského soudu, jímž byla stěžovatelka uznána vinnou zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák. a přestupkem podle § 312 tr. zák., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a vrátil věc soudu první stolice, aby ji znovu projednal a rozhodl.

Z d ů v o d ů:

S hlediska zmatku podle § 281, čis. 9 a) tr. ř. uplatňuje zmateční stížnost nedostatek objektivní skutkové podstaty výtkou, že obecní strážník K. nebyl oprávněn obžalovanou zastavit na veřejné silnici a že proto jednal jako osoba soukromá. Námitku tuto zmateční stížnost, která dále tvrdí, že toto zastavení bylo bezdůvodné, sama blíže nerozvádí. Rozsudek zjišťuje bez odporu zmateční stížnosti, že K. je obecním strážníkem ve službách obce K., že kritického dne konal službu v katastru této obce, spočívající v tom, že hlídal pole proti osobám páchajícím polní pych, a dále zjistil, že strážník K. zastavil obžalovanou, kterou znal jako osobu páchající polní pych, a shledav, že má při sobě ranec, vyzval ji, aby mu ukázala jeho obsah. Toto zakročení za účelem prohlídky rance, jemuž se obžalovaná podle zjištění rozsudku zprotivila aktivním násilím, stalo se, což není zmateční stížností rovněž popřeno, taktéž v katastru řečené obce.

Podle § 28, čis. 2 obecního zřízení pro Čechy ze dne 16. dubna 1864, čis. 7 zem. zák., náleží do samostatné působnosti obce zvláště také péče o bezpečnost osob a majetku. Zakročoval tedy K. jako obecní strážník